

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Факултет “Горско стопанство”

1797 София, бул. "Климент Охридски" № 10 Тел./факс: 862-28-54

**ДО
Г-Н НЕНО ДИМОВ
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА
СРЕДА И ВОДИТЕ
БУЛ. „МАРИЯ ЛУИЗА“ 22
СОФИЯ 1000**

СТАНОВИЩЕ

на

Факултет „Горско стопанство“, Лесотехнически университет

Относно: предлагани промени в Закона за биологичното разнообразие.

УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР

На сайта на МОСВ са публикувани Проект на закон за изменение и допълнение на Закона за биологично разнообразие (ЗБР) и други, свързани с проекта документи. Приветстваме идеята за изменение и допълнение на закона. В сегашния му вариант съществуват неточности и непълноти. Особено необходимо е да се определят структури за управление на защитените зони по двете европейски директиви – 92/43/ЕЕС и ОВ L 20/7. Необходимо е създаване и ефективно използване на национална база данни с информация за местообитанията и видовете, включени в ЗБР.

Считаме, че голяма част от направените предложения, които не са обсъдени и съгласувани с всички заинтересовани страни, в т.ч. научните организации, не са адекватни на поставените цели. Особена тревога и безпокойство у нас будят някои предложения,

които засягат научната общност, която е била и е необходимо да бъде и в бъдеще част от процесите и дейностите, свързани с опазване на биологичното разнообразие в България.

Предлаганият в чл. 2а подход за събиране на информацията, чрез задължаване на научните работници и организации да предават на МОСВ всички данни, резултат от различни проучвания върху местообитания и видове, не е приемлив, противоречи на различни нормативни документи, ограничавайки регламентирани права и задължения.

Изравяваме становище, че предложените промени влизат в противоречие с:

- чл. 17 от Хартата за основните права на Европейският съюз (2010/С 83/02), регламентиращ защита на интелектуалната собственост и правото всеки да се ползва от собствеността си и да не бъде лишен от нея освен срещу справедливо и своевременно обезщетение за понесената загуба.
- чл. 17 на Конституцията на Република България, който прогласява неприкосновеността на частната собственост (вкл. и интелектуалната) и дава на държавата възможност да я отчуждава принудително, само ако нуждите на държавата не могат да бъдат задоволени по друг начин и след предварително и равностойно обезщетение.
- чл. 23 и чл. 54 (2) и (3) от Конституцията на Република България, според които държавата създава условия за свободно развитие на науката и образованието, подпомага ги и гарантира свободата на научното творчество и защитава авторските права.
- чл. 3 (1) и (2), чл. 10 и чл. 11 на Закона за авторското право и сродните му права, които определят всички научни изследвания и научни бази данни, независимо от техния характер и предмет на дейност, като обект на авторско право.
- чл. 6 (2), чл. 20, чл. 21 и чл. 55 (1), т. 3. на Закона за висше образование (ЗВО), според които: висшите училища могат да развиват научно-производствена дейност в съответствие със спецификата си, както и стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище и реализацията на създаваните от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост; академичната свобода се изразява в свобода на преподаването, свобода на провеждането на научни изследвания, членовете на академичния състав имат право свободно да провеждат, съобразно своите интереси, научни изследвания и да публикуват резултатите от тях.
- чл. 1 на Закона за развитие на академичния състав (ЗРАС), който гарантира свободен избор на научното развитие и обективност при неговото оценяване.
- НАРЕДБА № 18 от 7.10.2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии, според която, при инвентаризацията предшестваща съставянето на горскостопанските планове и програми и ловностопанските планове се идентифицират местообитания и видове от приложение 1 на ЗБР и се определят основни показатели, с които се оценява тяхното природозащитно състояние (напр. средна възраст, участие на дървесни видове, численост на популациите на видове и т.н.).

Предложените поправки на ЗБР поставят в дискриминационно положение учените, провеждащи научни изследвания с обекти природни местообитания от Приложение 1 и видове животни и растения от Приложения 2, 3 и 4 на същия закон. Събирането на данни и анализирането на информация за тези видове и местообитания по същество е научна дейност, която приключва с публикуването на научните резултати в специализирани научни издания. Тези данни се използват съгласно ЗВО, ЗРАС и нормативните документи на Лесотехническият университет – София за атестация на учените, както и за акредитацията на различни нива: институционално, за професионално направление и за докторски програми. В цитираните приложения на ЗБР попадат повече от една трета от горите, около една четвърт от флората на висшите растения в България, почти всички видове птици (ловни и защитени), почти всички видове бозайници (в т.ч. и дивеч), земноводни и влечуги, значителна част от сладководните риби и безгръбначните животни. Основната част от научните интереси на преподавателите и учените във факултет „Горско стопанство“ са свързани с посочените ресурси и елементи на биологично разнообразие.

Редакционните колегии на специализираните научни издания изискват представената им за публикуване научна информация да бъде оригинална, т.е. непредоставяна и непубликувана преди това, за каквито и да е други цели, включително и за административни. Авторите на публикации декларират и липса на конфликт на интереси. Много от най-реномираните научни списания с висок импакт-фактор и/или импакт-ранг имат ограничен и много често платен достъп до публикациите.

Не е без значение и фактът, че научната дейност на висшите училища се финансира от МОН, чрез бюджетно финансиране и чрез ФНИ, а не от МОСВ, освен при финансиране на научно-изследователска и приложна дейност по обявени и спечелени обществени поръчки, финансирани/съфинансирани от МОСВ.

Предвиденото задължение и последващи от него административни наказания за осигуряването на научни данни и информация за Натура 2000 за нуждите на изпълнителната власт не е единствената алтернатива. За целта трябва да заработи и ефективно да се използва Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР). В предложените промени в ЗБР има и други текстове, които са в противоречие с правата и задълженията на научната общност и с изискванията на Директива 92/43/ЕЕС, като например:

- Дават се правомощия на Министъра на МОСВ (чл. 12 (2) т. 5), който е политическа фигура и не е задължително (а и практически невъзможно) да има научна компетентност по дадени, още по-малко по всички местообитания и видове, обект на опазване от мрежата Натура 2000.
- Управлението на защитените зони на регионален принцип, чрез разработване и изпълнение на териториални планове (чл. 27) ще доведе до разкъсване на зоните в териториалния обхват на дейност на различните РИОСВ. Това предполага, както прилагане на различни подходи и мерки, така и различна степен на контрол и противоречи на принципа на комплексност и кохерентност.

- Вменяват се на министъра на МОСВ неприсъщи задължения и правомощия (чл. 115а), за които той не би могъл да има компетентност и физическа възможност да изпълни. Напр. т. 1, т. 2 (в частта „разработва“), т. 4, т. 5 и т. 9 (в частта „разработва“). Изпълнението на тези дейности би следвало да се осъществява от съответни структури на МОСВ, които да представят за утвърждаване от министъра на научно обосновани предложения и съответно трябва да имат или да ползват научен капацитет. Досега, като консултативен орган, право да дава мнения и предложения има НСБР. Същите основания се отнасят и за чл. 117а, който вменява подобни задължения и отговорности на директорите на РИОСВ.
- Въвеждането на категорията „състояние на сигурност“ е необосновано и дублира категориите „неблагоприятно незадоволително състояние“ и „неблагоприятно лошо състояние“, залегнали в Директивите и в ЗБР. Същата категория, дефинирана в предлагания нов чл. 36б, е свързана с определението за категориите „Застрашен вид“ и „Почти застрашен“ от Червена книга на Република България. Червената книга не е нормативен документ, в нея са включени видове и местообитания със съответен природозащитен статус на национално ниво и в нея не попадат задължително всички видове и местообитания приоритетни за опазване на европейско ниво, включени съответно в приложенията на Директивите и на ЗБР.
- Възможността за актуализация на заповедите и формулярите на защитените зони по преценка на Министъра (чл. 115а, т. 5), без обществено обсъждане, може да доведе до промяна в оценките и последващо влошаване на природозащитното състояние. Още повече, че в регионалните комитети на заинтересованите страни не е предвидено адекватно участие на представители на научните организации.
- Промените в чл. 16 (б) не дават законови гаранции, че установените грешки в защитените зони от мрежата Натура 2000, които могат да бъдат мотив за последващи промени в техните цели и предмет на опазване, следва да бъдат констатирани единствено в резултат на специализирани научни изследвания.
- Предлаганият нов орган – Национален консултативен съвет, изема функциите на успешно работещия досега Национален съвет по биологично разнообразие, в който научните организации имат официални техни представители, в т.ч. и Факултетът по горско стопанство.
- Определените съгласно чл. 116а компетенции и правомощия на предлагания нов консултативен орган би следвало да се основават на научна експертиза, което неясно защо, не е посочено в текста. Въпреки това, в него преобладават участници, които по презумпция нямат научна експертиза – финансово заинтересовани страни, като работодателски и други секторни организации, организации на собственици или ползватели на земи или ресурси в Натура 2000, а научните организации са посочени на последно място. Към членовете на този орган, който трябва да взема решенията си само на основание научна информация, липсва изискване за квалификация или образование, което да гарантира различаването и качеството на научната от друг тип

информация. При липса на указана диференцирана тежест при гласуване и вземане на решения се създават предпоставки за игнориране мнението на учените, които ще бъдат малцинство.

Във връзка с посоченото по-горе, Ви призоваваме да бъде изтеглен предлагания законопроект за изменение на ЗБР и да бъде проведено обсъждане с участие на представители на научните организации, след което предложенията за промени да бъдат публикувани за обществено обсъждане.

Декларираме нашето желание за продължаване на сътрудничеството с МОСВ, в т.ч. и за осигуряването на научна информация, необходима за целите на държавната администрация, чрез адекватни начини и средства.

Становището е обсъдено и одобрено с консенсус от факултетния съвет на факултет „Горско стопанство“ на негов съвет, проведен на 29.01.2019 г. (прот. № 37).